

Inspektionsrapport
från Skolverket
2006:17

Utbildningsinspektion i
den fristående grundskolan
Önums friskola
i Vara

Beslut
Skolrapport

Skolverket

Stiftelsen Önums Friskola
Djåknagården
543 91 VARA

2006-01-31
1 (2)
Dnr 54-2005:1668

Genomförd utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Önums Friskola i Vara

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående grundskolan Önums Friskola i Vara kommun. Besök gjordes i skolan den 1 december 2005.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor skall förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis *vara godkänd som fristående grundskola och* vara berättigad till bidrag från *barnens och* elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden, verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets hemsida (www.skolverket.se).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar endast områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete, då inga allvarliga brister i verksamheten har konstaterats.

Skolverket avser att följa upp effekterna av inspektionen inom cirka två år. Skolverket kommer då att begära en redovisning av de åtgärder som vidtagits för att förbättra kvaliteten.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Önums Friskola erbjuder utbildning av god kvalitet. Eleverna utvecklas och når kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som den offentliga skolan skall förmedla. Skolan svarar i övrigt mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Skolverket bedömer att Önums Friskola alltjämt uppfyller kraven för godkännande för en fristående grundskola och har därmed fortsatt rätt till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Skolverket bedömer att följande område är i behov av förbättringsinsatser.

- Skolan bör utveckla uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling även i andra ämnen än svenska, engelska och matematik.
- Skolan bör förtydliga rutinerna när det gäller att förebygga och motverka kränkningar mellan barn och vuxna.

På Skolverkets vägnar

Marie-Hélène Ahnborg
Tf avdelningschef

Gerhard Eriksson
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också enhetschefen Maria Mindhammar och undervisningsråden Tomas Erlandsson och Claes-Göran Aggebo deltagit.

Bilaga
Rapport

Kopia till
Vara kommun
Övriga enligt fastställd sändlista.

Utbildningsinspektion i fristående grundskolan Önums Friskola i Vara kommun

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Önums Friskola den 1 december 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolverkets tredje inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet 1993. Den senaste inspektionen av skolan gjordes 2000 (dnr 54-2000:609).

Inspektionen inriktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga gällande författningar.

Inspektionen av fristående skolor skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående skola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vid den tidpunkt som framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels hämtat ur den dokumentation som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels ur den information som framkommit vid inspektionsbesöket. Även annan information om skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat

sätt har använts. Huvudmannen för Önums Friskola har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Vid inspektionsbesöket intervjuades rektorn, ett urval av lärare, elever respektive föräldrar samt skolsköterskan och företrädare för huvudmannen. Inspektörerna besökte också lektioner. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Vara kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet varvid konstaterats att kommunen inte formellt nytjat sin rätt till insyn. Däremot samverkar huvudmannen med kommunen när det gäller skolhälsovård och skolskjutsar, vilket bidrar till flera tillfällen till informell insyn i verksamheten enligt chefen för barn- och utbildningsförvaltningen.

Beskrivning av skolan

Önums Friskola	Antal barn/elever
Förskoleklass	12
Grundskola	71

Skolverket godkände Önums Friskola i Vara kommun som en fristående grundskola för årskurserna 1–3 genom beslut (dnr 93:131) den 19 april 1993 samt för årskurserna 4–6 genom beslut (dnr 94:1051) den 14 februari 1995. Vidare erhöll Önums Friskola godkännande för en fristående förskoleklass genom beslut (dnr 99:2196) den 10 januari 2000. Enligt godkännandena har skolan rätt till bidrag.

Huvudman för skolan är Stiftelsen Önums Friskola med organisationsnummer 868401–0559.

Verksamheten vid Önums Friskola startade läsåret 1993/1994 och omfattar förskoleklassen samt årskurserna 1–5. Skolan hade vid inspektionsbesöket 12 barn i förskoleklassen och 71 elever i skolan. Samtliga barn och elever är folkbokförda i Vara kommun.

Önums Friskola ligger i Önums församling öster om Vara centralort. Verksamheten är inrymd i två äldre byggnader i en före detta bygdeskola med tillhörande lärarbostäder. Skolan är belägen i en naturmiljö med närhet till åvatten och skog mitt i ett levande jordbruksområde, som ger goda möjligheter för naturstudier.

Enligt skolans vision ”skall barnen lämna Önums Friskola med rak rygg och en tro på sig själva”.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Önums Friskola och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för den fristående skolan.

Som helhet erbjuder skolan utbildning av god kvalitet. Eleverna utvecklas och når kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som den offentliga skolan skall förmedla. Skolan

svarar i övrigt mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Den pedagogiska verksamheten är allsidig och varierad. Lärarna har en god förmåga att följa och stödja elevernas utveckling. Den pedagogiska personalen är lärarutbildad och har goda insikter i det pedagogiska arbetet. Organisationen av elevgrupper, personal och andra resurser för att stödja elever i behov av särskilt stöd är flexibel.

Utvärdering och analys av skolans resultat inom normer och värden genomförs på ett bra sätt. Inspektörerna vill särskilt framhålla lärarnas förmåga att i hög grad göra elever delaktiga och medvetna om sin kunskapsutveckling.

Rektorn är förtrogen med verksamheten och är tydlig i sitt ledarskap när det gäller den pedagogiska utvecklingen. Skolan har god tillgång till resurser i form av utbildad personal och modern undervisningsmateriel. Lokalernas utformning och inredning inspirerar till lärande och utveckling.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande område:

- Skolan bör utveckla uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling även i andra ämnen än svenska, engelska och matematik.
- Skolan bör förtydliga rutinerna när det gäller att förebygga och motverka kränkningar mellan barn och vuxna.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat om skolans utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Vidare har granskats om skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Inspektörerna bedömer att barnen i förskoleklassen ges goda möjligheter till utveckling och lärande som en grund för fortsatt skolgång. Vid lärarintervjun beskrivs hur förskoleklassens personal konkretiserar och arbetar med målen att sträva mot i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94). Detsamma gäller årskurserna 1–5. Skolan följer upp elevernas resultat, särskilt i ämnena svenska, matematik och engelska. Resultaten på de nationella ämnesproven för årskurs 5 år 2005 visar en lägre grad av måluppfyllelse än tidigare år. Någon sammanställning av resultaten för övriga ämnen görs inte. Skolan bör därför utveckla rutiner för att följa upp och analysera elevernas resultat i samtliga ämnen.

I samband med inspektionen upplevde inspektörerna att det råder ett mycket gott klimat mellan elever och personal, och att eleverna är öppna och hjälpsamma. I lokalerna finns flera exempel på elevarbeten. Skolan är i gott skick, det finns ingen skadegörelse eller klotter. Detta tyder på att eleverna tycker om och tar väl hand om sin skola.

Sammanfattning

Verksamheten vid Önums Friskola ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det

offentliga skolväsendet skall förmedla. Skolan svarar i övrigt mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet. Eleverna trivs och känner sig trygga.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation.

Därtill granskas om elevens rätt till en allsidig och saklig undervisning tillgodoses i utbildningen.

Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och andra författningar som gäller för den fristående skolan.

Arbetsmiljö och delaktighet

Vid verksamhetsbesöken kunde inspektörerna se att personalen bedriver en varierad undervisning. Inspektörerna bedömer att de varierade arbetssätten väl utvecklar kunskapskvaliteter som beskrivs i läroplanens mål att sträva mot.

Föräldrarna uppger att eleverna känner både trygghet och trivsel i skolan, vilket också bekräftas av eleverna. Eleverna får lära sig att arbeta i demokratiska arbetsformer, de deltar i klassråd, elevråd och matråd. I elevrådet har man kunnat påverka inköp av lekredskap, böcker, spel m.m. enligt vad som framkommer vid elevintervjun. Inspektörerna kan se att personalen har ett respektfullt förhållningssätt till eleverna och deras synpunkter. Inspektörerna bedömer att skolans arbetsformer leder till att utveckla elevernas inflytande och delaktighet.

I Önums Friskola arbetar personalen med värdegrundsfrågor på flera olika sätt. Lärarna betonar att man ofta diskuterar hur arbetet skall utvecklas inom detta område. Man strävar efter att ha ett gemensamt förhållningssätt och vara goda förebilder för alla elever. Flera vuxna ute på raster och ett system med kamratstödjare bidrar till att öka elevernas trygghet. Åldersblandade klasser bidrar enligt personalen också till att eleverna blir trygga i sin skola. I klasserna talar man ofta om hur människor skall vara mot varandra. Av skolans handlingsplan "Att upptäcka och stoppa alla former av kränkande behandling" framgår att skolan har strategier för att förebygga, motverka och stoppa mobbning. Dock saknas strategier för att möta eventuella situationer där elever utsätts för kränkningar av vuxna och vice versa.

Eleverna deltar i planering och utvärdering av skolarbetet efter ålder och mognad. Inspektörerna bedömer att skolans former för planering och utvärdering samt elevernas deltagande i olika råd och samlingar väl bidrar till elevernas utveckling.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

Personalen strävar efter att ta stor hänsyn till elevernas behov och intressen för att skapa motivation i arbetet. Olika temaarbeten som genomförs under året

bidrar till ett undersökande arbetssätt. Under besöket kunde inspektörerna se exempel på hur eleverna arbetade undersökande med olika uppgifter.

Personalen arbetar flexibelt så att det ofta är flera vuxna omkring eleverna. Arbetsformer och grupper ändras utifrån elevernas behov. Skolans lokaler är utformade så att både elever och personal relativt lätt kan samarbeta med varandra.

Inspektörerna bedömer att skolans arbetsformer och flexibilitet vid organisationen av undervisningen bidrar positivt till elevernas utveckling.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Skolan har tillsammans med föräldrar och elever utarbetat åtgärdsprogram för de elever som behöver särskilda stödåtgärder. Personalresurserna används på ett flexibelt sätt för att möta elever som är i behov av stöd i skolarbetet. I de fall där det krävs extra resurser kan Önums Friskola i likhet med de kommunala skolorna i Vara få stöd av det centrala resursteamet som vid uttalade behov ger handledning till personalen i arbetslagen.

Utvärdering av lärandet

Önums Friskola har lokala bearbetningar av kursplanerna i ämnena svenska, engelska, matematik och naturkunskap, där planerna i svenska, matematik och engelska är särskilt konkreta i formuleringen av mål att uppnå. Dessa används som underlag när eleverna och lärarna vid utvecklingssamtalen skall utvärdera om och hur de nått målen i de behörighetsgivande ämnena. Utvärderingar görs också i samband med att temaarbeten avslutas. Alla elever har en portfolio där de samlar exempel på vad de gjort och lärt sig i ämnena matematik, svenska, engelska, naturkunskap och slöjd. Intervjuade lärare menar att portfolion bidrar till att eleverna får en uppfattning om hur deras lärande utvecklas, och någon lärare beskriver hur hon låter eleverna parvis reflektera över innehållet i en portfolio. De flesta eleverna utvärderar vidare sitt skolarbete med hjälp av loggböckerna.

Utvecklingssamtalen får genomgående gott betyg av elever och föräldrar. Eleverna känner att de är aktiva vid samtalen och de ges ansvar att berätta om hur det går i skolan. Skolan har utvecklat en modell för individuella utvecklingsplaner som enligt rektor och lärare kommer att bidra till att elevernas resultat bättre kan följas.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Önums Friskolas mål för verksamheten är förtecknade i kvalitetsredovisningen i form av prioriterade nationella mål. Målskrivningen har kompletterats med en beskrivning av undervisningsprocessen. Arbetet utvärderas genom att arbetslagen beskriver hur man arbetar för att nå målen. Arbetslagens utvärderingar jämte enkäter och intervjuer med elever och föräldrar utgör underlag för skolans kvalitetsredovisning. Lärarna säger att kvalitetsarbetet bidrar till skolans utveckling.

Skolledning och intern kommunikation

Huvudman för Önums Friskola är Stiftelsen Önums Friskola. Samtliga styrelseledamöter är föräldrar till barn i huvudmannens förskola, förskoleklassen eller grundskolan.

Styrelsen har det övergripande ansvaret för skolans ekonomiska förvaltning och för att ange riktlinjer för verksamhetens innehåll och utveckling. Rektorn, som är direkt underställd styrelsen, har det operativa ansvaret för pedagogisk ledning, personalledning, ekonomi och administration.

Rektorn är utbildad förskollärare och vidareutbildad grundskollärare för årskurserna 1–3. Tre fjärdedelar av rektorns tjänstgöring utgörs av undervisning. Hon är väl förtrogen med verksamheten och åtnjuter de intervjuade elevernas, föräldrarnas, personalens och styrelsens förtroende.

Sammanfattning

Skolan bedriver ett bra arbete mot kränkande behandling men behöver förtydliga rutinerna när det gäller kränkningar mellan barn och vuxna.

Den pedagogiska verksamheten är av god kvalitet. Rutiner för att förebygga elevers behov av stöd samt arbetet med att ge stöd fungerar väl. Utvecklingssamtal genomförs övergripande på ett bra sätt.

Inspektörerna bedömer att skolan har ett väl fungerande system för kvalitets-säkring och att den upprättade kvalitetsredovisningen motsvarar förordningens krav. Skolan har en väl fungerande styrelse och ledning.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information att skolan står öppen för alla i föreskriven utsträckning, om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Utbildningen skall även vara avgiftsfri.

Bestämmelser finns i bl. a. skollagen och förordningen om fristående skolor.

Inspektionen av fristående skolor omfattar även en granskning av skolans stabilitet avseende ekonomi och elevunderlag samt huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser.

Huvudmannen för skolan har lämnat en årsredovisning avseende räkenskapsåret 2004-07-01 – 2005-06-30 och en preliminär budget för Önums Friskola för verksamhetsåret 2005-07-01 – 2006-06-30. Av dokumenten framgår att verksamheten finansieras av bidrag från barnens och elevernas hemkommuner. Det redovisade ekonomiska läget visar på en stabil verksamhet med en ekonomi i balans. Även om elevunderlaget just nu viker i grundskolan menar styrelsen att de stigande födelsetalen inom ”upptagningsområdet” kommer att bidra till ett stabilt elevunderlag framöver. För närvarande kan Önums Friskola ta emot alla elever som vill börja i skolan. Det finns således ingen kö till verksamheten.

Utbildningen vid skolan står öppen för alla och är avgiftsfri, enligt vad som framkommer vid intervjuer med styrelsen, rektorn och föräldrarna.

Samtliga lärare vid Önums Friskola är utbildade för den undervisning de bedriver och flera lärarstuderande gör sin verksamhetsförlagda utbildning vid skolan. All personal som anställdes efter den 1 januari 2001 har enligt rektorn uppvisat föreskrivna registerutdrag ur belastningsregistret.

Huvudmannen har avsatt resurser motsvarande 2 350 kronor per anställd och läsår för kompetensutveckling. Därutöver uppmuntras lärarna att fortbilda sig genom fritidsstudier som till delar kompenseras av skolan. Intervjuade lärare är i huvudsak nöjda med den kompetensutveckling som erbjuds.

Undervisningslokalerna är ändamålsenligt utformade och tillgången till moderna läromedel är god. Elevtoaletter och andra gemensamhetsutrymmen är välhållna och fria från klotter vilket bidrar till en god lärandemiljö för eleverna.

Sammanfattning

Inspektörernas bedömer att skolans rutiner och organisation säkerställer att eleverna får den utbildning de har rätt till. Verksamheten vid Önums Friskola har goda förutsättningar i fråga om tillgång till utbildade lärare och modern undervisningsmateriel. De materiella förutsättningarna liksom lärandemiljön är av god kvalitet. Skolan har ett relativt stabilt elevunderlag och ekonomin är i balans.

Datum	Ort
2006-01-31	Göteborg

Gerhard Eriksson

Lars-Göran Börjesson